

Direcció, administració, publicitat i vendes:
Octubre Centre de Cultura Contemporània.
Carrer de Sant Ferran, 12. 46001 València.
Telèfon: 963 535 100. Fax: 963 155 165.
Redacció de Barcelona: Rambla de Catalunya, 121,
1-2, esc. esquerra. 08008-Barcelona.
Telèfon: 932 384 262. Fax: 932 384 263.
Redacció de Palma: Carrer de l'Almudaina, 8 entresòl-
dreta. 07001-Palma de Mallorca.
Telèfon i Fax: 971 720 763.
Adreça d'Internet:
http://www.eltemps.cat
Correu electrònic: eltemps@eltemps.net
Subscripcions: 902 131 025.
subscriptions@eltemps.net

Edita: Edicions del País Valencià, SA.
Editor: Eliseu Climent.

Director: Alex Milian.
Coordinador: Jaume Monzó.
Redacció de València: Núria Cadenes, Víctor Maceda,
Violeta Tena i Rosa Serrano (*documentació*).
Redacció de Barcelona: Enric Rimbau (*cap de redac-*
ció), Gemma Aguilera, Lluís Bonada, Xevi Camprubí i
Gemma Morales (*secretària de redacció*).
Redacció de Palma: Miquel Payeras.
Producció: Jordi Badia (*correcció lingüística*), Toni
Payà (*escàner i portada*), Vanessa Prieto (*maquetació*
i gràfics).

Rúbriques: Francesc-Marc Alvaro, Sebastià Alzamora,
Oriol Amat, Joan-Anton Benach, Xavier Bru de Sala,
Toni Canyís, Muriel Casals, Josep M. Colomer, Agustí
Colomines, Martí Domínguez, Fabià Estapé, Jaume
Fàbrega, Llibert Ferri, Josep Gifreu, Àlex Gorina,
Manuel S. Jordi, Alfons Llorenç, Julio A. Manez,
Glòria Marcos, Joan Mari, Ricard Mas, Andreu Mas-
Colell, Joan F. Mira, Joan Nebot, Roger Palà, Marta
Pessarrodona, Josep Ramoneda, Jordi Riba, Ferran
Sàez Mateu, Francesc Sanuy, Jordi Solà, Josep Maria
Terricabras, Ramon Tremosa, Vicenç Villatoro, Xavier
Vinader.

Corresponsals: Tomàs Alcoverro (*Beirut*), Mònica
Bernabé (*Kabul*), Pau Bori (*Belgrad*), Natàlia Boronat
(*Moscow*), Jordi Carceras (*Nova York*), Ferran Casas
(*Madrid*), Macià Claramunt (*Castelló*), Míriam Díez
(*Ciutat del Vaticà*), Joan Lluís Ferrer (*Eivissa*), Carla
Fibla (*Rabat*), Ricard González (*Washington*), Joan
Antoni Guerrero (*Andorra*), Pere Habet (*Catalunya*
Nord), Victòria Jiménez (*Londres*), Octavi Martí
(*París*), Iris Mir (*Pequin*), Jordi Miró (*Brussel·les*),
Jordi Mumburó (*Roma*), Federico Rivas (*Buenos Aires*),
Anna Sàez (*Leida*), A. V. Santamaria (*Alacant*), Gemma
C. Serra (*Berlin*).

Col·laboradors: Albert Aguilera, Laura de Andrés,
Albert Balanzà, Oriol Bohigas, Violeta Camarasa, Joan
Canela, Alexandre Carbó, Borja Català, Antoni Castel,
Alfons Cervera, Eliseu T. Climent, Joan Colomer,
Joan Corbera, Oriol Cortacans, Martí Crespo, Miquel
Àngel Díaz, Daniel Díez Esculies, Júlia Eshert, Enric
Faura, Laia Fernández, Carles Gàmez, David Garrido,
Roser Gasol, Salva Giménez, Pere Gimferrer, Dani
Gómez (*País Basc*), Andreu Gomila, Gani Jakupi, Josep
Enric Llebot, Roger Mateos, Rossanna Melià, Joan M.
Oleaque, Pelai Pagès, Óscar Palau, César Palazuelos,
Juli Peretó, Carles Pont, Cristina Simon, Lluç Soler, Eva
Tarragona, Jordi Tejel, Sergi Vicente.

Assessor editorial: Salvador Cot.

Traductors: Guillem Soler (*alemany, anglès i francès*).
Col·laboradors gràfics: ACN, Agència Efe, Tina
Bagu, Joan Celià, Fer, Rafa Gil, José Luis Iniesta,
Vicente A. Jiménez, Salvador Llosà, Glòria Matamala,
Jordi Play, Prats i Camps.

Disseny: Vanessa Prieto.

Disseny de la capçalera: Enric Satué.

Foto de la portada: Arxiu.

Publicitat i promoció: Salva Martínez (València).
Tel.: 963 535 100. Gemma Garrido i Eva Hernández
(Barcelona). Tel.: 932 384 262. Margalida Mateu
(Palma). Tel.: 971 720 763
Subscripcions: Susanna Alacreu
Administració: Pilar Martí, Assumpció Palau i Quica
Sena.

Fotomecànica i impressió: Signo Gráfico S.L.
Alboraia (Horta).
Dipòsit legal: V-853-1984.

*Cap part d'aquesta publicació no pot ser reproduïda per cap
mèdia: mecànic, fotoquímic, electroòptic, magnètic, de fotocòpia,
ni de cap altra mena, sense permís de l'editor.*

Contra l'antipolítica

La política italiana és un complicat joc d'equilibris, una mena de balança de cinc braços amb la qual els votants juguen, tot desplaçant-hi els pesos d'un plateret a un altre a cada elecció. Això, que és una característica del sistema de partits italià des de fa dècades, causa un cansament de la política —un escepticisme pessimista— que es tradueix electoralment en allò que els italians han batejat com a *antipolítica*, és a dir l'abstenció conscient, com a forma de càstig o menyspreu. En el cas italià, on la política és més porosa i s'encomana de moviments socials i estructures tradicionals (l'església i les màfies entren en el joc polític ni que siga de manera indirecta, local i amb incoherències regionals), fins i tot els còmics i els bufons juguen a l'antipolítica i guanyen: Beppe Grillo ha fet de la seua web la més visitada d'Itàlia i del Vaffa Day (*Vaffa de vaffanculo*, és a dir, 'a fer la mà'), un èxit.

L'antipolítica, en realitat, amenaça la majoria dels règims democràtics més o menys convencionals —d'ací fins al Japó—, perquè els sistemes tradicionals de partits polítics i eleccions es basen sempre en la crítica recíproca —i sovint en la desqualificació, la cerca del descrèdit de l'altre (polític o personal) o, fins i tot, en la construcció de mentides sobre el contrari. Com assenyalava un dels nostres opinadors, l'alguerès Pasquale Chessa, al dossier de portada, a Itàlia "l'adversari no és tan sols un competidor que cal superar sinó també un enemic que cal batre". Aquest fet és, probablement, el que més ha alimentat l'antipolítica a Itàlia i el que comença a engreixar les bosses d'abstencionistes —a banda del simple desinterès, que sempre les havia omplides.

La temptació de l'antipolítica és fins a cert punt lògica perquè la societat percep els polítics —i encara més els partits— com quelcom allunyat, sobretot en contextos urbans —de grans ciutats— on el contacte directe amb els responsables polítics municipals (el que teòricament és més senzill i fructífer) és gairebé impossible. Aquest defecte s'agreuja quan els nous sistemes de comunicació, com internet, faciliten molt el contacte proper, malgrat la distància física: De sobte, és fàcil —i barat— de comunicar-se amb algú de la Patagònia, però gairebé impossible d'accedir a l'alcalde, al regidor del barri o a qualsevol polític de qualsevol partit.

Sens dubte, és fonamental que aquestes barreres invisibles —i irrealment— desapareguen, perquè el correcte funcionament del sistema de partits continua essent vital per a un sistema democràtic saludable —i sanejat. No hi ha manera més fàcil de participar en l'acció política a favor de tots. Ni hi ha sistema més fiable per a garantir que al capdavant de les institucions hi pugui arribar qualsevol, siuen quines siuen les seues condicions socials de partida.

Als nostres lectors

El complex panorama de la política italiana viurà una data clau els dies 13 i 14 d'abril, quan s'hi faran unes eleccions que tornen a enfrontar Silvio Berlusconi contra l'esquerra, ara encapçalada per Walter Veltroni. Per a trobar-ne el desllorigador, hem comptat amb la col·laboració de Pasquale Chessa, nascut a l'indret catalanoparlant de Sardenya (l'Alguer, 1947), sots-director de la revista *Panorama* i historiador (autor de *Guerra civil 1943-1945-1948*), i la del periodista Jordi Mumburó, també corresponsal de l'*Avui* a Roma. Gràcies a ells tenim una entrevista amb l'ex-president de la República, Francesco Cossiga, i un munt de perspectives sobre la polièdrica realitat político-social d'Itàlia.

Alex Milian
amilian@eltemps.net